

Ковальова А.В.
*здобувач вищої освіти,
Науковий керівник: Кушнірук В.С.
к.е.н., доцент, доцент кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

РОЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Нині бізнес функціонує в непростих умовах: в умовах динамічних змін та невизначеності. Планування в бізнесі допомагає підприємствам легше адаптуватися до змін, ставити стратегічні цілі та шукати засоби та інструменти для їхнього швидкого досягнення. Прогнозування являється в даному контексті одним з тих інструментів по зменшенню рівня невизначеності на підприємстві. Розробляючи на підприємстві бізнес-план, який включає в себе прогнозування, підприємство має можливість зменшити рівень непередбачуваності, що в свою чергу допомагає при розробці ефективних управлінських рішень.

Сучасне середовище бізнесу вимагає від підприємств використання таких інструментів прогнозування та бізнес-планування, що будуть дієвими та актуальними. З'являється необхідність в реалізації абсолютно нових підприємницьких ідей, а також й інноваційних проєктів, що вимагають розробки бізнес-плану, що матиме в собі перспективні напрямки.

Бізнес-план є незамінним інструментом в оцінці на підприємстві нової бізнес-ідеї. Його призначення в тому, щоб виявити ефективність ідеї, її слабкі та сильні сторони, визначити кількість та види необхідних для реалізації ресурсів та управляти подальшим процесом реалізації.

Бізнес-план являє собою документ, що вміщує в собі взаємопов'язані між собою дії та заходи, що є узгодженими в просторі та часі, які направлені на отримання прибутку, як результату реалізації підприємницьких проєктів [1, с. 10].

Бізнес-план включає в себе всі основні напрямки діяльності підприємства, які фіксуються в зручній, лаконічній формі. Його призначення полягає, в першу чергу, бути ефективним інструментом для внутрішнього використання господарюючого суб'єкту. Проте окремо виділяються два основні напрямки для внутрішнього використання:

- використання бізнес-плану як механізму аналізу, оцінки й контролю діяльності підприємства (даний документ допомагає аналізувати, оцінювати та контролювати ефективність діяльності підприємства в процесі реалізації підприємницьких проєктів за допомогою знаходження відхилень між плановими та фактичними результатами);

- використання бізнес-плану як інструменту для стратегічного планування та управління діяльністю підприємства (розробляючи бізнес-план підприємства необхідним є не тільки визначити стратегічні цілі підприємства, а й також конкретні дії, для швидкого досягнення даних цілей).

Для того, щоб скласти будь-який план, в першу чергу, необхідно оцінити ймовірність зміни факторів, процесів та поведінки людей. У випадку планування в бізнесі, необхідно зробити прогностичні оцінки, що дадуть змогу передбачити тенденції та зміни в процесах і, за допомогою цього, обґрунтувати необхідність введення певних дій.

Прогнозування є важливою частиною процесу планування в бізнесі. Його варто розглядати, як сукупність усіх результатів досліджень перед плануванням, що здійснюються з метою визначення задач, які мають вирішитися в певний період часу, а також найбільш доцільних засобів і напрямків вирішення даних поставлених завдань [2, с.8].

Прогноз являє собою розвідування майбутнього періоду часу за допомогою використання досвіду з минулого періоду часу, а також теперішнього періоду. Вивчення теперішнього та минулого допомагає знайти стійкі тенденції, зміни ряду факторів, що впливають на досліджуванні явища. Це використовується для того, щоб аргументувати дії при плануванні основних показників в діяльності підприємства [2, с. 9]. За допомогою прогнозів утворюється наукова база, що використовується у подальшому плануванні. Отже, їх важливість в процесі прогнозування полягає в тому, що вони є основним видом інформаційного забезпечення при бізнес-плануванні.

Розглянемо основні етапи процесу прогнозування в системі планування бізнесу (див. рис. 1).

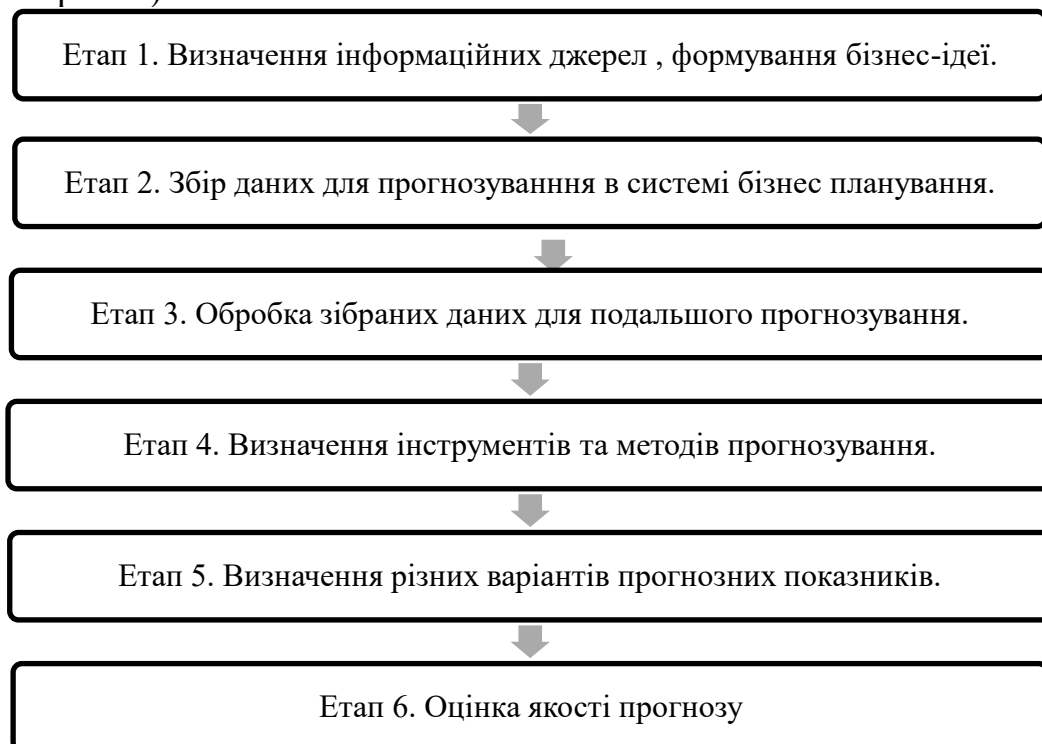

Рис. 1 Етапи прогнозування в системі бізнес-планування підприємства
Джерело: побудовано автором на основі [2, с. 14].

Перший етап є визначальним, адже саме тут формується бізнес-ідея, що надалі перетворюється в мету. Для цього необхідним є вибір джерел інформації. Найціннішим джерелом вважаються офіційні публікації, наукові розробки та відгуки споживачів. Думки та відгуки споживачів з міркувань корисності є найбільш цінними. Саме їхньому збору та дослідженню варто приділити найбільше уваги, адже знання думок, побажань споживачів є конкурентною перевагою для будь-якого бізнесу, що має на меті збереження своїх позицій на ринку.

Другий етап полягає у зборі необхідних даних для процесу розробки якісного прогнозу для підприємства. Тут відбувається збір, перевірка достовірності та систематизація зібраної інформації, що стосується внутрішніх та зовнішніх факторів. Якщо дані являються достовірними та актуальними, то ризик невизначеності зменшується, що збільшує якість прогнозу.

На третьому етапі слід обробити всі одержані на перших двох етапах дані. Цим займається група фахівців підприємства, а також управляючі особи для ухвалення подальших управлінських рішень.

На четвертому етапі визначається перелік інструментів та методів прогнозування, для побудови моделі прогнозування. За побудованою моделлю та визначеною метою відбуватиметься фактичний прогноз. Моделі, що застосовуються при прогнозуванні діляться на певні групи за такими ознаками: особливості модельованого об'єкта; цілі прогнозування та моделювання; використання математичного апарата.

П'ятий етап – визначення різних варіантів прогнозних показників. Тобто на основі результатів попередньо проведених етапів, аналізу минулих та теперішніх тенденцій розвитку підприємства, взяття до уваги значень показників, підбирається набір найбільш ймовірних варіантів розвитку бізнес-ідеї. Дані варіанти аналізується і обирається один, найоптимальніший для подальшого планування в бізнесі. На шостому етапі проводять оцінювання якості побудованого прогнозу в системі планування бізнесу.

Отже, роль прогнозування в системі бізнес-планування є ключовою, адже за допомогою прогнозування невизначеність можна перетворити в обґрунтовану основу для прийняття майбутніх управлінських рішень. Прогнозування являється підґрунтям для планування та безпосереднього складання бізнес-плану.

Список використаних джерел

1. Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Білик Р.Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. Чернівці: Технодруk, 2019. 264 с. URL:https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/2020_Biznes-planu-vannja_pidprijemnickoji_dijalnosti.pdf

2. Галушак М.П., Галушак О.Я., Кужда Т.І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник для економічних спеціальностей. Тернопіль: ФОП Паляниця, 2021. 160 с. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/36761/1/%d0%9f%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d0%9f%d1%80%d0%be%d0%b3%d0%bd%d0%be%d0%b7.pdf